

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

VLASTIVĚDA

4.ročník

**Inovace a zkvalitnění výuky směřující k rozvoji čtenářské a
informační gramotnosti**

Jan Amos Komenský

Vyhledávání informací v textu, úkoly k textu a řešení

vl.znak: UM – ČaJS

Autor: Mgr.Josef Dostál

2013

ZŠ Rokytnice v O.h.

Text: Jan Amos Komenský

Po bitvě na Bílé hoře (1620) nastaly v Čechách kruté časy. Po celé Evropě zuřila třicet let trvající válka. Armády loupily a zabíjely, pole ležela zničená a neobdělaná, řemesla upadala a nebylo s čím obchodovat. Největší ztrátou byl odchod mnoha vzdělaných lidí do ciziny. Odcházeli zpravidla proto, že nechtěli dobrovolně přejít na katolickou víru, kterou císař nařídil.

Mezi slavnými muži opouštějícími rodné Čechy byl tehdy i poslední biskup církve českokoborské, velký učitel a myslitel – Jan Amos Komenský. Zpočátku se ukrýval, nakonec však musel odejít z Čech. Žil a pracoval pak v polském Lešně. Při velikém požáru mu shořelo množství pedagogických spisů. Shořel i slovník českého jazyka. I přes všechny útrapy pracoval Komenský dále a proslavil se v celé Evropě.

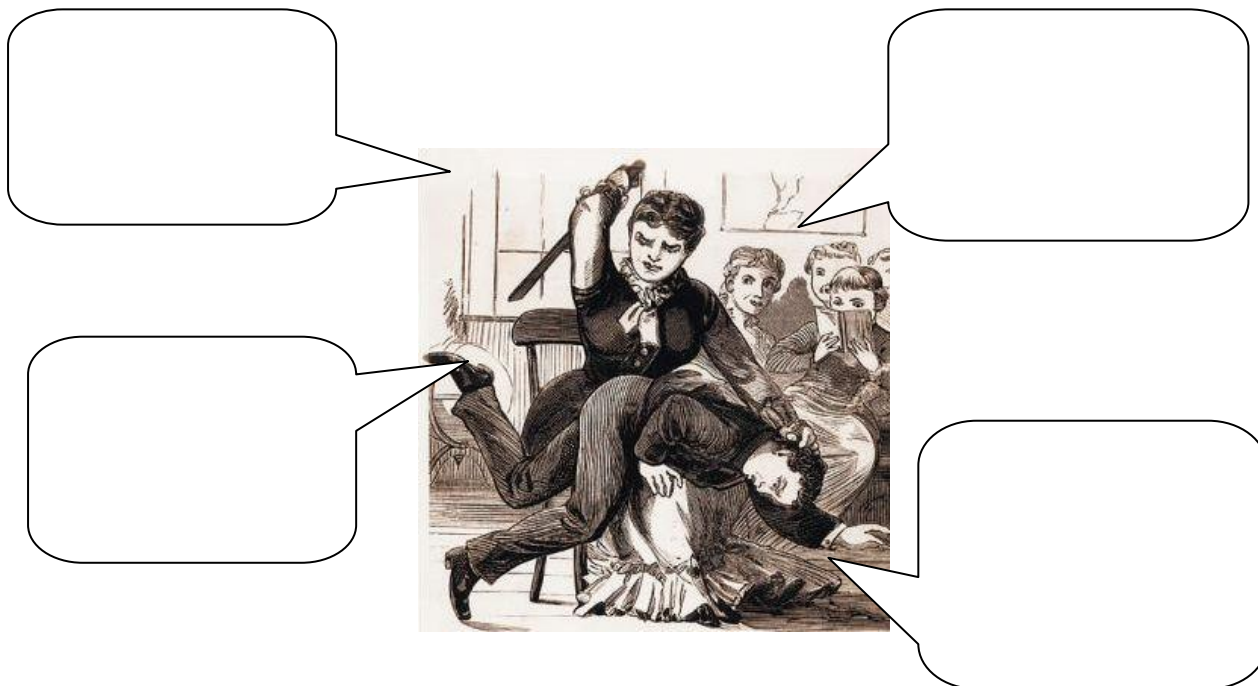
Komenskému se nelíbilo, jak se tehdy ve školách vyučovalo. Nazýval je „středověkými mučírny“, v nichž se žáci učili všechno zpaměti, i když učivu nerozuměli. Učebnice byly nevzhledné, neobsahovaly obrázky, ale jen dlouhé texty. Komenský v jednom ze svých děl nazvaných Didaktika uvedl, že škola se má stát „dílnou lidskosti“. Komenského škola měla být hrou a zábavou, při které se všichni bez rozdílu, chlapci i dívky, bohatí i chudí, naučí základy toho, co budou v životě potřebovat – číst, psát a počítat. Přirozeným způsobem si žáci nejprve osvojí to jednodušší, teprve později složitější a odborné učivo. Tvrdil, že vyučování je nezbytné, vždyť děti „nemohou vyrůst jak dříví v lese“. Ve svých pedagogických spisech požadoval, aby vyučování bylo názorné, opíralo se o množství obrázků a barevných nadpisů. V nedokončeném díle Ráj český chtěl představit všechny učebnice, příručky a materiály pro děti i učitele. Několik učebnic vytvořil, asi neznámější je Svět v obrazech, latinsky Orbis Pictus. Velký důraz ovšem kladl také na kázeň - „škola bez kázně je jako mlýn bez vody“. Komenský se tělesným trestům nevyhýbal, ale požadoval, aby byly použity účelně a s rozmyslem a nikoliv kvůli nepochopení učiva, jako tomu dříve bývalo.

Jan Amos Komenský pomáhal při nápravě škol v mnoha evropských zemích, jen domů se vrátit nemohl. Konec života strávil u přátel v Nizozemí, kde je také pochován. Jeho dílo má pro školství obrovský význam, právem je pokládán za „učitele národů“.

1. V úvodním textu vyznač barevně pedagogické zásady, které chtěl Komenský ve školách zavést.
2. Pokus se nyní některé ze zásad, které jsi vyznačil v textu přiřadit správně do následující tabulky:

poutavost	
přirozenost	
rovnost	
pořádek	

3. Uveď, co se Komenskému nelíbilo na dřívějších školách:

4. Uveď názvy čtyř spisů ukrytých v síti:

H	O	J	A	Z	Y	K
É	Č	E	S	K	Ý	A
K	J	R	A	Z	S	D
S	Á	B	CH	E	V	I
E	R	O	V	T	Ě	D
Č	A	K	I	T	K	A
K	Í	N	V	O	L	S

5. Oprav pomíchané části Komenského myšlenek o škole:

a. „Škola bez kázně je hrou a ne středověkou mučírnou“.

b. „Škola se má jako mlýn bez vody.“

c. „Děti nemohou se nechat stát dílnou lidskosti.“

d. „Komenského škola měla být vyrůstat jako dříví v lese.“

6. Rozhodni o pravdivosti následujících tvrzení. Dobře rozmysli a vyber písmeno u odpovědi ANO/NE, podle toho, zda podle tebe tvrzení odpovídá informacím v úvodním textu. Písmena zapsaná v daném pořadí ti prozradí název dalšího spisu J. A. Komenského.

	ANO	NE
Po celém světě zuřila válka.	Z	L
Armády loupily a zabíjely 30 let.	A	M
Největší ztrátou byl odchod vzdělců ze země.	B	E
Odcházel, protože si přáli katolickou víru.	J	Y
Mezi těmi, kteří opouštěli rodné Čechy byl i Jan Hus.	A	R
Komenský byl katolickým knězem.	D	I
Komenský žil ve vyhnanství např. v Polsku a v Nizozemí.	N	O
Komenský je nazýván „otcem vlasti“.	U	T

Další Komenského spis se jmenuje _ _ _ _ _ **světa a ráj srdce.**

(V tomto alegorickém a snad i neznámějším díle J.A. Komenského poutník putuje světem a snaží se vybrat si povolání. Nenechá se ošálit a vidí tak falešný svět plný klamu, přetvářky, neřestí a nesvobody. Opravdovou čistotu a pravdu je třeba hledat v srdci. Kniha ostře kritizuje společnost té doby, církve, vrchnost i vojenský stav.)

Řešení:

1. V úvodním textu vyznač barevně pedagogické zásady, které chtěl Komenský ve školách zavést.

Po bitvě na Bílé hoře (1620) nastaly v Čechách kruté časy. Po celé Evropě zuřila třicet let trvající válka. Armády loupily a zabíjely, pole ležela zničená a neobdělaná, řemesla upadala a nebylo s čím obchodovat. Největší ztrátou byl odchod mnoha vzdělaných lidí do ciziny. Odcházeli zpravidla proto, že nechtěli dobrovolně přejít na katolickou víru, kterou císař nařídil.

Mezi slavnými muži opouštějícími rodné Čechy byl tehdy i poslední biskup církve českobratrské, velký učitel a myslitel – Jan Amos Komenský. Zpočátku se ukrýval, nakonec však musel odejít z Čech. Žil a pracoval pak v polském Lešně. Při velikém požáru mu shořelo množství pedagogických spisů. Shořel i slovník českého jazyka. I přes všechny útrapy pracoval Komenský dále a proslavil se v celé Evropě.

Komenskému se nelíbilo, jak se tehdy ve školách vyučovalo. Nazýval je „středověkými mučírny“, v nichž se žáci učili všechno zpaměti, i když učivo nerozuměli. Učebnice byly nevzhledné, neobsahovaly obrázky, ale jen dlouhé texty, chyběly obrázky a pomůcky. Komenský v jednom ze svých děl nazvaných Didaktika uvedl, že **škola se má stát „dílňou lidskosti“**. Komenského **škola měla být hrou a zábavou**, při které se **všichni bez rozdílu**, chlapci i dívky, bohatí i chudí, **naučí základy** toho, co budou v životě potřebovat – **číst, psát a počítat**. **Přirozeným způsobem si žáci nejprve osvojí to jednodušší, teprve později složitější a odborné učivo**. Tvrdil, že **vyučování je nezbytné**, vždyť děti „nemohou vyrůst jak dříví v lese“. Ve svých pedagogických spisech požadoval, aby **vyučování** bylo **názorné**, opíralo se o **množství obrázků a barevných nadpisů**. V nedokončeném díle Ráj český chtěl představit všechny učebnice, příručky a materiály pro děti i učitele. Několik učebnic vytvořil, asi neznámější je Svět v obrazech, latinsky Orbis Pictus. Velký **důraz** ovšem **kladl také na kázeň** - „škola bez kázně je jako mlýn bez vody“. Komenský se tělesným trestům nevyhýbal, ale požadoval, aby byly použity účelně a s rozmyslem a nikoliv kvůli nepochopení učiva, jako tomu dříve bývalo.

Jan Amos Komenský pomáhal při nápravě škol v mnoha evropských zemích, jen domů se vrátit nemohl. Konec života strávil u přátel v Nizozemí, kde je také pochován. Jeho dílo má pro školství obrovský význam, právem je pokládán za „učitele národů“.

2. Pokus se nyní některé ze zásad, které jsi vyznačil v textu přiřadit správně do následující tabulky:

poutavost	Škola měla být hrou a zábavou; požadoval, aby vyučování bylo názorné , opíralo se o množství obrázků a barevných nadpisů .
přirozenost	Přirozeným způsobem si žáci nejprve osvojí to jednodušší, teprve později složitější a odborné učivo.
rovnost	Všichni bez rozdílu , chlapci i dívky, bohatí i chudí.
pořádek	Vyučování je nezbytné , vždyť děti „nemohou vyrůst jak dříví v lese“. Důraz ovšem kladl také na kázeň - „škola bez kázně je jako mlýn bez vody“.

3. Uveď, co se Komenskému nelíbilo na dřívějších školách:

NAZÝVAL JE
„STŘEDOVĚKÝMI
MUČÍRNAMI“.

ŽÁCI SE UČILI VŠECHNO
ZPAMĚTI, I KDYŽ UČIVU
NEROZUMĚLI.

UČEBNICE BYLY
NEVZHLEDNÉ,
OBSAHOVALY
DLUHÉ TEXTY.

CHYBĚLY OBRÁZKY A
POMŮCKY.

	ANO	NE
Po celém světě zuřila válka.	Z	L
Armády loupily a zabíjely 30 let.	A	M
Největší ztrátou byl odchod vzdělců ze země.	B	E
Odcházel, protože si přáli katolickou víru.	J	Y
Mezi těmi, kteří opouštěli rodné Čechy byl i Jan Hus.	A	R
Komenský byl katolickým knězem.	D	I
Komenský žil ve vyhnanství např. v Polsku a v Nizozemí.	N	O
Komenský je nazýván „otcem vlasti“.	U	T

Další Komenského spis se jmenuje **LABYRINT světa a ráj srdce**.

Zdroje:

Vlastní text autora materiálu.

<http://www.tyden.cz/obrazek/skola33-48b16b4daffb3.jpg>

<http://knihovna.phil.muni.cz/files/pic017/pid17541-book091019111350.gifg>

<http://www.ctenipomaha.cz/img/knihy/big/labyrint-sveta-a-raj-srdce.jpg>

<http://files.pozorovatel.com/200000349-49a9e5b3de/komensky.jpg>

